

Handläggare
Albin Lindström
Telefon: 0761247998

Till
Arbetsmarknadsnämnden
den 21 november 2017

Ärende 4

Yttrande över remiss av motion (2017:45) om att minska jobbklyftan i Stockholm genom systematiska insatser för att fler människor ska gå från utanförskap till egen försörjning

Remiss från kommunstyrelsen, dnr 1039/2017

Arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.

Arjun Bakshi
Arbetsmarknadsdirektör

Karin Eriksson-Bech
Utvecklingschef

Bengt Jönsson
Avdelningschef
Vuxenutbildning

Christina Wattjersson
Avdelningschef för Jobbtorg
Stockholm

Charlotte Goliath
Ekonomichef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet *Motion om att minska jobbklyftan i Stockholm genom systematiska insatser för att fler människor ska gå från utanförskap till egen försörjning* av Anna König Jerlmyr med flera (M) till arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, stadsdelsnämnderna samt kommunstyrelsen.

Moderaterna i Stockholm presenterar i *Motion om att minska jobbklyftan i Stockholm genom systematiska insatser för att fler*

människor ska gå från utanförskap till egen försörjning förslag på åtgärder för att fler människor ska komma i arbete, försörja sig själva samt motverka att fler fastnar i bidragsberoende.

Motionen pekar på vikten av vuxenutbildning för att komma tillrätta med de strukturella problem som finns på arbetsmarknaden. Vuxenutbildningen bedöms kunna förbättras genom att upphandling av vuxenutbildning ersätts med auktorisation. Utbildningsanordnarna ska delvis ersättas resultatbaserat och en matchningspeng bör införas.

Tiden från att en person ansöker om försörjningsstöd till att denne får träffa en arbetsmarknadshandläggare ska vara högst två dygn och kompetenshöjande åtgärder ska erbjudas inom fem dagar. Genom att konkurrensutsätta jobbtorgen, resultatstyra verksamheten och införa en jobbpeng förväntas jobbtorgens resultat förbättras.

För att minska jobbklyftan mellan inrikes och utrikes födda föreslås bland annat en entreprenörshub för nyanlända och tvåårigt program med språkträning och samverkan med näringslivet. Ett antal åtgärder för att förbättra sfi och samhällsorienteringen föreslås också i motionen. Däribland tidsbegränsad svenskundervisning och mer fokus på svensk kultur och lagar.

Motionen utmynnar i 28 förslag till uppdrag riktade till arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, stadsdelsnämnderna samt kommunstyrelsen.

Arbetsmarknadsförvaltningen lämnar förutom kommentarer på de förslag som är ställda till nämnden även en nulägesbild av Vuxenutbildning Stockholm och Jobbtorg Stockholms verksamheter för att belysa nämndens och förvaltningens nuvarande arbete inom de områden som motionen behandlar och för att ge en bakgrund till förvaltningens svar på förslagen i motionen. Förvaltningen har endast kommenterat de konkreta förslag i motionen som berör arbetsmarknadsnämndens ansvarsområde.

Arbetsmarknadsnämnden föreslås hänvisa till detta tjänsteutlåtande som svar på rubricerad remiss.

Bakgrund

Arbetsmarknadsnämnden med tillhörande förvaltning inrättades 2011 med huvuduppdraget att stötta människor till arbete och försörjning. Nämndens verksamhet utgörs i huvudsak av Vuxenutbildning Stockholm och Jobbtorg Stockholm.

Vuxenutbildning Stockholm

Dagens arbetsmarknad är tudelad. Arbetslösheten är idag låg för de som har en högre utbildning medan lågutbildade och utrikes födda har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Utbildningsnivå har bland annat av stadens hållbarhetskommision identifierats som den främsta orsaken till utanförskapet och regeringen lyfter fram vuxenutbildningens sysselsättningskapande värde.

Vuxenutbildningen har under de senaste åren fått ett i praktiken förändrat uppdrag med ökade krav på flexibilitet utifrån individuella förutsättningar, och en växande andel utrikes födda. Utbildningen måste finnas till både för de som har en utbildning men vill skola om sig och för dem som saknar eller har en bristfällig utbildning. Eleverna inom vuxenutbildningen studerar idag allt längre och för att motverka detta behöver vuxenutbildningen bland annat bli bättre på att skapa kombinationsutbildningar, där eleven kan kombinera studier på olika nivåer samtidigt. Som en konsekvens av detta upphörde sfi som egen skolform och ingår numera i komvux. Ett stort arbete har påbörjats för att utveckla verksamheten i en riktning som kan möta dessa utmaningar.

Med ett 50-tal yrkesutbildningar, över 200 gymnasiala kurser och 46 000 studerande 2016, är vuxenutbildningen i Stockholm en viktig del av det livslånga lärandet. Inom vuxenutbildningen erbjuds idag ett stort antal utbildningar. En bredd finns i utbildningsutbud, nivåer och inriktningar hos utbildningsanordnare utspridda över hela staden. Stadens vuxenutbildning har följande inriktningar:

- Vuxenutbildning i svenska för invandrare, sfi
- Vuxenutbildning på grundläggande nivå
- Vuxenutbildning på gymnasial nivå
- Lärvox (Särskild utbildning för vuxna, Särvox)
- Yrkeshögskoleutbildning, yh

Vuxenutbildningen i Stockholm bedrivs idag både av externa utbildningsanordnare och i egen regi. Utbildningen i egen regi bedrivs av fyra gymnasieskolor, ÅSÖ komvux, två sfi-skolor, Lärvox och yrkeshögskola i egen regi. Den externa verksamheten består av 14 upphandlade utbildningsanordnare. Totalt finns ca 45 enheter (extern och egen regi) samt gymnasieskolorna. Totalt drivs omkring 85 procent av verksamheten i extern regi.

Staden har som huvudman ett långtgående ansvar för såväl verksamheterna i egen regi som externa utbildningsanordnare. Ansvaret avser tillsyn, uppföljning och säkerställande av kvalitet.

Nämnden har valt att upphandla 14 externa utbildningsanordnare. Ett begränsat antal upphandlade aktörer möjliggör en kontinuerlig dialog mellan förvaltningen och aktörerna så att samtliga enheters arbete kan följas upp, för att på så sätt ge eleverna en utbildning av bästa möjliga kvalitet.

Antalet inskrivna vid sfi har ökat under ett antal år. Förutom studier i svenska språket, har nyanlända kvinnor och män i stor utsträckning behov av en utbildning som kan leda till en yrkeskarriär. Sfi-undervisningen i Stockholms stad arbetar för att det ska finnas en tydlig koppling mellan sfi och arbetsmarknaden vilket förbättrar individens möjligheter till etablering. Genom studie- och yrkesvägledning erbjuds ett individuellt anpassat stöd utifrån varje elevs förutsättningar. Sfi är numera en del av komvux och möjligheterna att kombinera sfi med praktik och komvux ökar. Idag finns kombinationsutbildningar där eleven läser Sfi integrerat med en gymnasial yrkesutbildning (bygg, kock, handel, barnskötare samt undersköterska).

Inom vuxenutbildningen studerar många elever på yrkes- och lärlingsutbildningar. Idag ges synen på företagande som självklart alternativ till anställning för dessa elever ett begränsat utrymme. Det finns således potential att genom ett mer aktivt arbete både öka intresset för samt stötta idéer kring egenföretagande bland eleverna.

Yrkehögskoleutbildningarna är på eftergymnasial nivå och tas fram i samarbete med näringslivet, exempelvis apotekstekniker eller redovisningskonsult. I yrkehögskoleutbildningen ingår en stor del arbetsplatsförlagt lärande där de studerande får praktisk erfarenhet och knyter viktiga kontakter inför sina kommande yrkeskarriärer. En mycket hög andel (90 procent) av de studerande går direkt ut i jobb efter avslutad utbildning. (Yh-utbildningarna kommer fortsatt inte att behandlas i remissvaret då motionen inte tar upp Yh).

Ett arbete pågår inom sfi och komvux med att utveckla utbudet av yrkesutbildningar med fokus på grupper med svag ställning på arbetsmarknaden. Ett exempel är att i samverkan med arbetsförmedlingen tas yrkesspår fram utifrån samarbete som nu byggs upp inom ramen för *Delegationen för unga och nyanlända till arbete* (DUA). Dessa riktar sig till nyanlända med kort utbildningsbakgrund.

Slutmålet efter en avslutad utbildning är ofta arbete och etablering i samhället, något som ska genomsyra hela vuxenutbildningen. Denna målanpassning inom framförallt sfi, där siktet redan tidigt är

inställt mot elevens framtida sysselsättning, är en förutsättning för effektivare studier. Studierna i svenska språket bör tidigt kombineras med utbildning eller andra insatser med relevans för individens framtida sysselsättning. Genom en bättre målanpassning och ett tydligt slutmål ökar motivationen för studierna och vägen kortas till att nå målet.

Matchning som en del av yrkesutbildning

Med förändrade målgrupper och behov har matchning en växande inom yrkesutbildningarna och kommer att få en ökad betydelse och ske mer kontinuerligt mellan elever och potentiella arbetsgivare.

Alla elever som läser en yrkesutbildning gör *arbetsplatsförlagt lärande* (APL) på plats hos ett företag som en del i utbildningen. Detta gör att eleven får en koppling till arbetslivet samt referenser att ta med sig för framtiden. I vissa fall får eleverna även anställning på den arbetsplats där de har gjort sin APL.

Erfarenheter visar att en god och långsiktig matchning ger mer hållbara anställningar. Just hållbarheten är ett nyckelord i vuxenutbildningens arbete. Det handlar dels om hållbara anställningar som sträcker sig över tid, och att genom utbildning och stöd bidra till att individer får ett hållbart fäste på arbetsmarknaden och därmed kan gå från en arbetsgivare till en annan.

Det finns en tydlig matchningsproblematik på arbetsmarknaden i Stockholmsregionen där branscher och företag har svårt att rekrytera personer med specialistkunskaper samtidigt som många står utanför arbetsmarknaden. Efterfrågan på arbetskraft med gymnasieexamen eller eftergymnasial utbildning ökar. Vuxenutbildningen spelar en viktig roll för kompetensbehovet i regionen genom att erbjuda utbildningar till bristyrken inom till exempel vård och omsorg samt bygg och anläggning.

Samverkan

Vuxenutbildningen samverkar med ett flertal olika aktörer i staden, näringslivet och andra myndigheter för att på bästa sätt skapa förutsättningar för att så många som möjligt ska kunna gå vidare till jobb eller högre studier. Samverkan och samarbetet med stadens Jobbtorg Stockholm är under ständig utveckling.

Genom samverkan med *enheten för extern arbetsgivarsamverkan* (EFAS) matchas studerande elever inom yrkesutbildningarna till arbete och praktik. EFAS har genom sina kontakter och partnerskap med näringslivet en stor kunskap om kompetensförsörjningsbehov hos branscher och företag i regionen.

En modern vuxenutbildning samverkar också med civilsamhället och den ideella sektorn för att komplettera studier med andra insatser som kan underlätta för de studerande på olika sätt. Ideella krafter kompletterar undervisningen. Genom satsningar som Medpratare, Svenska med baby eller olika former av mentorskap och fadderverksamhet finns exempel på samarbeten med civilsamhället. De studerande får kontakter, sociala nätverk och en mer informell förståelse för det svenska samhället.

Jobbtorg Stockholm

Hösten 2007 beslutade kommunfullmäktige i Stockholms stad att Jobbtorg Stockholm skulle inrättas som en ny stadsövergripande arbetsmarknadsverksamhet från och med 1 januari 2008. Jobbtorgen innebar en stor omorganisation av den dåvarande arbetsmarknadsverksamheten som legat under stadsdelsnämnderna. Under 2008 utgjorde jobbtorgen ett uppbyggnadsprojekt under kommunstyrelsen och kom senare att ligga under socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden. Den 1 juli 2011 lades ansvaret för Jobbtorg Stockholm på den då nyinrättade arbetsmarknadsnämnden.

Huvudsyftet med införandet av jobbtorgen var att fler försörjningsstödstagare skulle få ett kvalificerat stöd att komma ut i arbete eller studier och därmed även sänka kostnaderna för försörjningsstödet som vid den tiden var ökande. En tydlig politisk målsättning med jobbtorgen var att samma typ av bedömningsgrunder, handläggningsrutiner och aktiveringsinsatser skulle gälla för alla arbetslösa försörjningsstödstagare i Stockholms stad. Genom jobbtorgen säkerställs likabehandlingsprincipen då stadens alla arbetsmarknadsverksamheter samlas under ett gemensamt arbetssätt, men med möjlighet till individanpassade insatser. Jobbtorgens fysiska placeringar har utgått från de delar av staden där arbetslösheten och utanförskapet, och därmed behovet av arbetsmarknadsinsatser, är som störst.

Anvisning av deltagare (aspiranter) till jobbtorgen sker idag antingen via mottagningsenhet eller från försörjningsstödsenheten vid ansökan om försörjningsstöd. För att den enskilde snabbast möjligt ska kunna uppnå egenförsörjning sker ibland anvisningen redan innan individen träffat sin socialsekreterare. Handläggningen av försörjningsstödet hanteras sedan av en socialsekreterare eller en ekonomihandläggare vid hemmahörande stadsdel. Eftersom deltagandet vid jobbtorgen är direkt kopplat till individens mottagande av försörjningsstöd är det socialsekreteraren som tar det formella beslutet om att klienten ska delta i jobbtorgsverksamheten.

Deltagarnas närvaro och jobbplan rapporteras till socialsekreterarna som handlägger deras försörjningsstödsärende. Ogiltig frånvaro kan innebära att man får avslag eller nedsättning av försörjningsstödet.

De senaste åren har arbetslösheten sjunkit och antalet försörjningsstödstagare minskat runt om i hela staden. Sveriges ekonomi går på högvarv och Stockholm är motorn i denna rörelse. Under och efter finanskrisen i slutet av 00-talet hade Stockholm en högre andel personer som var arbetslösa och erhöll försörjningsstöd utifrån strukturella skäl. Idag är den andelen betydligt lägre och många försörjningsstödstagare har en mer sammansatt problematik. Bland annat ser jobbtorgen fler aspiranter med missbruksproblematik, fysiska och psykiska funktionsnedsättningar och/eller en social problematik. Sökanden kan ha fortsatta parallella insatser till exempel inom socialtjänsten eller vården.

Under jobbtorgens första år var antalet aspiranter omkring 11-13 000 personer per år medan antalet idag ligger mellan 7 500 och 8 000 per år. Samtidigt står aspiranterna idag längre från ett arbete och kräver mer stöd samt långsiktiga och kontinuerliga insatser över en längre tid. I nuläget pågår ett arbete med att utveckla Jobbtorg Stockholms uppdrag och målgrupper.

Utökat uppdrag – uppsökande verksamhet

Även om den största delen av målgruppen för jobbtorgen fortfarande utgörs av försörjningsstödstagare så har verksamheten de senaste åren arbetat allt intensivare med ett uppsökande arbete bland unga personer som inte har försörjningsstöd. En stor andel av de unga personer som är inskrivna vid jobbtorgen idag har kommit in via den uppsökande verksamheten. Dels sker ett uppsökande arbete för unga 16-19 år som omfattas av del kommunala aktivitetsansvaret (KAA). Dels har nämnden numera även ett uppsökande ansvar för unga 20-29 som står utanför skola och arbetsliv. Det uppsökande arbetet för den äldre gruppen återfinns idag i hela staden men startade på Järvafältet redan 2010. Arbetet bedrivs främst genom fältarbete där individuella kontakter skapas med de unga. Drop-in erbjuds också på jobbtorgen, samt på biblioteket i Vällingby. Både på Järva och på södra sidan staden möter ungdomskonsulenter och ambulerande studie- och yrkesvägledare upp unga i andra typer av verksamheter.

Ett uppsökande arbete sker även från jobbtorgen mot den av staden prioriterade målgruppen, kvinnor som står långt från arbetsmarknaden.

Nuvarande målgrupper

I nuläget utgörs Jobbtorg Stockholms målgrupper av:

- Alla sökanden 16-65 år som uppbär försörjningsstöd på grund av arbetslöshetsskäl
- Ungdomar i åldern 16-19 år inom ramen för det kommunala aktivitetssansvaret
- Unga vuxna i åldern 20-29 år som inte uppbär försörjningsstöd och som inte studerar eller arbetar
- Sökanden som är inskrivna inom Arbetsförmedlingens program och där Arbetsförmedlingen har godkänt personens deltagande i jobbtorgets verksamhet
- Anställda i offentligt skyddat arbete (OSA)
- Personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga
- Sökanden som uppbär försörjningsstöd av andra skäl än arbetslöshet, men som av stadsdelsförvaltningen har bedömts att på sikt ha förutsättningar att arbeta eller studera efter att ha erhållit individuellt anpassat stöd och anpassade insatser från Jobbtorg Stockholm.

Jobbtorgens målgrupper förändras utifrån beslut i kommunfullmäktige baserade på de behov som identifieras i samverkan mellan jobbtorgen, stadsdelsförvaltningar och Arbetsförmedlingen.

Supported Employment

För att på bästa sätt kunna stötta olika målgrupper och individers behov vid jobbtorgen ges idag ett mer omfattande stöd såväl innan, som under och efter aspiranten påbörjat en utbildning eller anställning. Just nu utbildas 250 medarbetare i metoden *Supported Employment (SE)* som innan årsskiftet införs inom jobbtorgsorganisationen.

Metoden SE blir en allt vanligare metod för att ge ett personligt utformat stöd till arbetslösa personer med funktionsnedsättning eller grupper som har den sammansatta problematik som jobbtorgen idag möter. Tanken är att människor ska få det stöd och den vägledning de behöver för att hitta ett arbete som fungerar bra för dem och som är hållbart i längden. Den som får stöd behöver inga särskilda förkunskaper, ingen arbetsträning och behöver inte ha arbetat i skyddade former innan. Metoden innebär även ett stöd till arbetsgivaren som ska ta emot personen. Forskningen visar på att de arbetssökande genom SE får arbete inom kortare tid, arbetar fler timmar, får en högre inkomst, behåller arbetet under längre tid och ökar sin livskvalitet.

Samverkan

En grundförutsättning för att Jobbtorg Stockholm ska kunna bedriva sitt arbete är en samverkan med andra aktörer. Samverkan sker med bland annat stadsdelsförvaltningarnas försörjningsstöd, vuxenutbildningen, arbetsförmedlingen, FINSAM, psykiatrin och arbetsgivare inom staden och externt.

Jobbtorgen drivs i egen regi men verksamheten kompletteras av upphandlade utförare. Vid Jobbtorg Stockholms införande var en politisk målsättning att hälften av verksamheten skulle utföras av upphandlade utförare. Utifrån de mer komplexa behov som många av jobbtorgens aspiranter har idag krävs alltmer av individuella lösningar som i förväg inte alltid går att förutse och täcka in i ett upphandlingsförfarande. Andelen aspiranter som deltagit i upphandlade insatser har därför sjunkit. De upphandlade externa utförarna återfinns främst inom exempelvis kortare yrkeskurser och arbetsträning.

Genom samverkan med arbetsmarknadsförvaltningens enhet för extern arbetsgivarsamverkan (EFAS) bereds aspiranterna möjlighet att gå ut i arbete hos interna och externa arbetsgivare.

I dagsläget erbjuder *Jobbstart* starta-eget-kurser och rådgivning till potentiella företagare bland målgruppen på jobbtorgen. De individer som vänder sig till *Jobbstart* för rådgivning kring företagande behöver särskilt anpassat stöd som inte gängse företagsfrämjande organisationer mäktar med att erbjuda. Genom att stärka synen på företagande som ett reellt alternativ till anställning bland verksamhetens medarbetare kan fler individer med entreprenöriella idéer identifieras och hänvisas till *Jobbstart* för stöd.

Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet *Motion om att minska jobbklyftan i Stockholm genom systematiska insatser för att fler människor ska gå från utanförskap till egen försörjning* av Anna König Jerlmyr med flera (M) till arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, stadsledningskontoret samt stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista, Skärholmen och Älvsjö. Remisstiden sträcker sig till 2 december 2017.

Moderaterna i Stockholm presenterar i *Motion om att minska jobbklyftan i Stockholm genom systematiska insatser för att fler människor ska gå från utanförskap till egen försörjning* förslag på åtgärder för att fler människor ska komma i arbete, försörja sig själva samt motverka att fler fastnar i bidragsberoende.

Motionen pekar på vikten av vuxenutbildning för att komma tillrätta med de strukturella problem som finns på arbetsmarknaden. Utbildningen ska tidigt erbjudas nyanlända och hålla en hög kvalitet. Stockholmarna ska inte erbjudas vilken utbildning som helst utan rätt utbildning. Ett viktigt förslag för att åstadkomma detta menar motionen är att ersätta upphandling av vuxenutbildning enligt LOU med auktorisation. Vidare ska utbildningsanordnarna delvis ersättas resultatbaserat och en matchningspeng ska införas.

Tiden från att en person ansöker om försörjningsstöd till att denne får träffa en arbetsmarknadshandläggare ska vara högst två dygn och kompetenshöjande åtgärder ska erbjudas inom fem dagar. Jobbtorg Stockholm saknar enligt motionen en uppbyggd organisation för uppföljning och resultatförbättring. Genom att konkurrensutsätta jobbtorgen, resultatstyra verksamheten och införa en jobbpeng förväntas jobbtorgens resultat förbättras.

Motionen lyfter jobbklyftan mellan inrikes och utrikes födda stockholmare och att tidiga insatser är nyckeln till en lyckad etablering i Sverige. Därför föreslås att staden bör införa en entreprenörshub för att stötta nyanlända som vill starta egna företag. Även språket lyfts som en viktig faktor för en snabb integration. Ett tvåårigt program med språkträning och samverkan med näringslivet föreslås som en möjlig lösning.

Ett antal åtgärder för att förbättra sfi och samhällsorienteringen föreslås också i motionen. Nedtrappning av bidrag i syfte att stärka drivkrafterna, tidsbegränsad svenskundervisning, utveckling av samhällsorienteringen med tydligare fokus på jämställdhet, hedersvåld och svenska lagar är några av de förbättringsförslag som presenteras.

Motionen utmynnar i 28 förslag till arbetsmarknadsnämnden samt socialnämnden, stadsdelsnämnderna samt kommunstyrelsen.

Arbetsmarknadsförvaltningen lämnar förutom kommentarer på de förslag som är ställda till nämnden även en nulägesbild av Vuxenutbildning Stockholm och Jobbtorg Stockholms verksamheter för att belysa nämndens och förvaltningens nuvarande arbete inom de områden som motionen behandlar och för att ge en bakgrund till förvaltningens svar på de förslag i motionen som gäller nämndens ansvarsområden.

Arbetsmarknadsnämnden föreslås hänvisa till detta tjänsteutlåtande som svar på rubricerad remiss.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom utvecklings- och utredningsstaben i samverkan med Vuxenutbildning Stockholm och Jobbtorg Stockholm.

Arbetsmarknadsförvaltningens synpunkter och förslag

Arbetsmarknadsförvaltningen anser att motionen speglar utmaningar som finns inom stadens arbetsmarknad.

Arbetsmarknaden i Stockholm är god men ett antal grupper står utanför och skillnaderna är stora mellan olika stadsdelar. Dessa skillnader har identifierats både i motionen och av stadens hållbarhetskommission.

I motionen kommenteras jobbtorgens utvecklings- och uppföljningsarbete. I detta sammanhang vill förvaltningen ta upp att Jobbtorg Stockholm skapades i syfte att vara stadens gemensamma ingång för arbetsmarknadsinsatser riktade mot arbete och studier. Jobbtorgen skulle sänka stadens kostnader för försörjningsstöd, och andelen aspiranter som lämnade försörjningsstödstagare var inledningsvis den främsta indikatorn för uppföljning. Nya målgrupper har inneburit behov av förändringar. Inom jobbtorgen pågår därför ett utvecklingsarbete vad gäller att följa resultat och genomföra analyser. I takt med den målgruppsförskjutning som skett hos jobbtorgen har behoven av att följa avslutningsorsaker förändrats och nya indikatorer har uppstått. Många unga aspiranter nås idag genom uppsökande verksamhet och jobbtorgen stöttar aspiranterna längre i processen.

Nedan ges förvaltningens synpunkter på de förslag i motionen som är ställda till arbetsmarknadsnämnden.

Förslag 1. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att ersätta offentlig upphandling av vuxenutbildning med en auktorisationsmodell enligt vad som föreslås i denna motion.

När det gäller upphandling av vuxenutbildning med garanterat god kvalitet bedömer förvaltningen att upphandling ska genomföras med givet pris – ett pris baserat på vad som krävs för att erbjuda hög kvalitet. I dagsläget finns då två alternativ; kvalitetsupphandling enligt lagen om offentlig upphandling (LOU), och auktorisation. Dessutom ska det enligt betänkandet *Entreprenad, fjärrundervisning, distansundervisning* vara möjligt att upphandla utbildning utanför LOU.

Utifrån tidigare erfarenheter av tjänstekoncession – en lösning som inte längre är tillämplig – som innebär att alla leverantörer som klarar de krav beställaren ställer antas, valde förvaltningen att göra den senaste upphandlingen som en kvalitetsupphandling enligt LOU och att begränsa antalet leverantörer för de olika anbudsområdena. Skälen för det var att skapa en fungerande utbildningsmarknad med å ena sidan stor valfrihet och å den andra sidan ett tillräckligt stort elevunderlag för leverantörerna så att kurser verkligen kommer i gång och så att nivågruppering blir möjlig. Med tjänstekoncessionen ställdes kurser ofta in på grund av att utbudet var så stort att ingen leverantör fick tillräckligt många sökande. Ytterligare en fördel med ett begränsat antal leverantörer är att det möjliggör närmare kontakter mellan beställaren och leverantörerna vilket är en förutsättning för att skapa en vuxenutbildning i Stockholm.

En klar fördel med kvalitetsupphandlingar enligt LOU är också att förvaltningen kan välja ut större eller mindre områden som ska upphandlas.

En stor nackdel med LOU är att avtal som huvudregel inte kan skrivas på längre tid än fyra år vilket försvårar ett långsiktigt utvecklingsarbete. En annan är att rätten till överprövning av de kvalitetsbedömningar upphandlande huvudmän gör idag leder till att i stort sett alla upphandlingar överprövas vilket innebär att processen blivit väldigt tungrodd och arbetskrävande. Om det inte vore för den långa processen skulle LOU kunna användas för att snabbt upphandla speciallösningar när nya behov dyker upp.

Auktorisation är en lösning som alltfler kommuner väljer för att undvika att upphandla enligt LOU. Det betyder att en kommun ställer upp ett antal kriterier som måste uppfyllas och sedan får de utbildningsanordnare som uppfyller dessa krav rätt att bedriva utbildning i kommunen. Avtal skrivs och de gäller tills vidare. Inga volymgarantier ges utan det är valet som avgör vilken/vilka anordnare eleverna går till.

Det finns klara fördelar med auktorisationen. Ett långsiktigt samarbete kan inledas mellan beställare och leverantör eftersom avtalen gäller tills vidare.

Auktorisation i Stockholm skulle med all säkerhet leda till ett mycket stort utbud eftersom antalet leverantörer som vill bedriva vuxenutbildning i staden kan förväntas vara stort. Det stora antalet leverantörer kan dock som förvaltningen ser det vara en nackdel.

Risken är stor att många kurser måste ställas in eftersom ingen leverantör får tillräckligt många sökande vilket innebär att sökande måste placeras om och kanske måste avstå att läsa under planerad period p g a att tiderna som erbjuds inte längre passar. En annan följd av att eleverna sprids ut på många anordnare är att det med ett begränsat elevunderlag blir svårare att nivågruppera eleverna och på så sätt öka förutsättningarna för en individanpassad undervisning. Detta är i första hand ett problem inom sfi och grundläggande komvux.

En annan nackdel med auktorisation är att det ställer krav på stora resurser för arbetet med de relativt omfattande krav på både Skolinspektionen och ansvarig nämnd gällande tillsyn och uppföljning. Redan idag med ett begränsat antal leverantörer bedrivs vuxenutbildningen på ett stort antal enheter. Det innebär att de centralt placerade rektorerna måste göra ett stort antal platsbesök bara för att få en bild av verksamheten hos varje leverantör. Ambitionen är ju att skapa samsyn och tillsammans utveckla vuxenutbildning i Stockholm vilket kräver relativt täta och regelbundna kontakter mellan förvaltningen och leverantörerna. Med auktorisation krävs utökade resurser för tillsyn och uppföljning.

Det rättsliga läget kring auktorisation är oklart eftersom det inte prövats i domstol.

De nya målgrupperna inom vuxenutbildningen ställer ökade krav på flexibilitet och nytänkande inom verksamheten. Det gäller i första hand de nyanlända med låg eller ingen utbildning. Den traditionella vuxenutbildningen behöver utvecklas och förändras för att möta denna grupps behov. Eleverna behöver en hög grad av anpassning och stöd vilket kräver stora resurser. Antalet lärarledda lektioner/timmar måste vara större än i traditionell vuxenutbildning. Detsamma gäller lärartätheten och det måste finnas tillgång till modersmåls lärare/modersmålsstödare på flera språk, speciallärare, coacher och/eller studie- och yrkesvägledare.

Förvaltningen anser att varken kvalitetsupphandling enligt LOU eller auktorisation svarar mot de krav som vuxenutbildningen med alla dess utmaningar ska klara. Behovet av att snabbt kunna skapa nya utbildningar och pröva dem i liten skala t ex med en eller två leverantörer går inte utan att i det ena fallet göra en ny upphandling med risk för överprövningar som omintetgör planeringen eller i det andra göra en ny utlysning av auktorisation med risk att det blir för många leverantörer eftersom alla som uppfyller kraven måste antas.

Det skulle vara möjligt att möta de nya utmaningarna om utbildningen kunde upphandlas utanför LOU men med ett korrekt regelverk utifrån Kommunallagen, Skollagen och andra aktuella förordningar.

Nyligen lämnade en statlig utredning med namnet ”Entreprenad, fjärrundervisning och distansundervisning” (SOU2017:44) sitt slutbetänkande. I utredningen görs bedömningen att tjänster som avser utbildning är så kallade NESGIS, dvs icke ekonomiska tjänster av allmänt intresse och därför inte omfattas av EU:s upphandlingsdirektiv. Dessa tjänster skulle därmed inte heller omfattas av nationell lagstiftning som har ratificerat EU-direktivet genom beslut om ny LOU.

Staden skrev i sitt samlade remissvar på utredningen (Dnr 110-1110/2017) att ”Staden ser positivt på att utbildning enligt utredningens definitioner och bedömningar utgör icke-ekonomiska tjänster av allmänt intresse och därmed inte omfattas av LOU:s tillämpningsområde och att den tolkning av EU-direktivet som utredaren gör skulle innebära positiva förändringar för vuxenutbildningen, förenkla upphandlingsprocessen och leda till ett större lokalt inflytande över formerna för upphandling.”

Även SKL, Göteborgs stad, Malmö stad, Vuxenutbildning i samverkan (VIS) och Sveriges skolledarförbund ställer sig bakom betänkandet och tolkningen att utbildning är en icke-ekonomisk tjänst och därmed kan upphandling av vuxenutbildning ske utanför LOU. Att upphandla vuxenutbildning utanför LOU skulle kunna vara ett sätt att kunna styra över antalet externa utförare samtidigt som det blir enklare att undvika de negativa konsekvenserna som uppstår i samband med LOU. Några andra remissinstanser som Konkurrensverket, Konkurrenskommissionen och Svenskt näringsliv ställer sig tvekan till utredarens tolkning av huruvida entreprenad av utbildning kan ses som icke-ekonomisk tjänst av allmänt intresse.

I budget 2018-2020 ges arbetsmarknadsnämnden i uppdrag att i samråd med kommunstyrelsen utreda förutsättningarna och utveckla formerna för upphandling av leverantörer av kommunal vuxenutbildning. I samband med detta bör förutsättningarna för en upphandling utanför LOU samt användandet av auktorisation utredas.

Förslag 2. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att införa en delvis resultatbaserad ersättning från staden till utbildnings-

anordnare inom vuxenutbildningen enligt vad som föreslås i denna motion.

En modell med en delvis resultatbaserad ersättning till utbildningsanordnare liknande den som föreslås i motionen används redan idag inom både vuxenutbildning och sfi.

Inom vuxenutbildningen är ersättningen kopplad till betyg. För godkänt betyg (A-E) utbetalas 100 procent av ersättningen ut och för icke godkänt betyg (F) utgår 85 procent av ersättningen.

Inom sfi används sedan 1 juli 2008 ett system där 80 procent av ersättningen betalas ut löpande till utbildningsanordnarna och resterande 20 procent betalas ut vid godkänt betyg.

Förslag 3. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att, i enlighet med vad som föreslås i denna motion införa en matchningsbonus för yrkesutbildningarna, exempelvis utformad så att bonusen utgår till yrkesutbildaren när eleven går vidare till arbete inom två månader efter avslutad utbildning och med minst fyra månaders varaktighet.

Arbetsmarknadsförvaltningen bedömer ett system med resultat-ersättning som resurskrävande och relativt svårt att följa upp. I de löpande uppföljningar, enkätundersökningar och andra kontakter som förvaltningen har med elever/aspiranter är det ofta svårt att nå målgruppen. Anledningarna kan vara ointresse, ovilja att svara vid okända telefonnummer, bristande incitament, att personerna flyttat, bytt telefonnummer eller liknande.

En modell med resultat-ersättning för matchningstjänster används för närvarande av Arbetsförmedlingen. I första hand sker kontrollen genom att Arbetsförmedlingen undersöker om personen i fråga varit avaktualiserad under de fyra månader som krävs för att resultat-ersättningen ska betalas ut. Om anställning inte kan stärkas genom kontroll i systemet kontaktas personen i fråga. I ett tredje steg inhämtas ett anställningsintyg från arbetsgivaren.

Arbetsförmedlingen har verktyget att kunna kontrollera ifall en person är avaktualiserad eller inte - en möjlighet som externa utförare till staden inte har. Utförarna skulle behöva förlita sig på information från eleven eller arbetsgivaren som i många fall saknar incitament att svara.

En fördel med en matchningsbonus är att det skulle ge utbildningsanordnarna ett tydligare incitament att arbeta tillsammans med elever och arbetsgivare för att skapa en hållbar anställning.

Förslag 4. Arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna ges i uppdrag att säkerställa att personer som ansöker om ekonomiskt bistånd inom 48 timmar får träffa en arbetsmarknadshandläggare och upprätta en individuell handlingsplan enligt vad som föreslås i denna motion.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser att det finns ett snabbt förfarande från första ansökan om ekonomiskt bistånd till att personer kommer i kontakt med Jobbtorg Stockholm. För att den enskilde snabbast möjligt ska kunna uppnå egen försörjning har aspiranterna ofta ännu inte fått en besökstid på enheten för ekonomiskt bistånd när de först kommer till jobbtorgen. Det är av vikt att det blir en bra inskrivning på jobbtorgen och att planeringen mellan aspiranten, jobbtorget och socialsekreteraren har ett innehåll som utgår från individens behov och förmåga.

Förslag 5. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att införa kompetenshöjande åtgärder inom fem dagar från det att en person ansökt om ekonomiskt bistånd.

Målsättningen uppfylls i stor utsträckning redan idag. Som målgruppen ser ut idag så har aspiranterna dock väldigt varierande förutsättningar, vilket påverkar möjligheten att snabbt anvisas en coach.

Arbetsmarknadsförvaltningen ansvarar inte för de steg som sker innan en person kommer till jobbtorgen och har därför liten möjlighet att påverka tidsåtgången innan aspiranten blir inskriven på jobbtorget.

Vid jobbtorgen blir varje aspirant anvisad en coach som ska hjälpa till i jobbsökarprocessen. I syfte att aspiranten ska få arbete så fort som möjligt upprättas tillsammans med coachen en jobbplan där aspirantens meriter och behov kartläggs. För jobbtorgens ordinarie målgrupp, aspiranter med försörjningsstöd, sker detta inom fem dagar.

Förslag 14. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att i samverkan med kommunstyrelsen konkurrensutsätta jobbtorgen och införa en resultatstyrd modell för dessa fristående aktörer samt införa en jobbpeng som följer den jobsökande enligt vad som föreslås i denna motion.

Utifrån Jobbtorg Stockholms uppdrag är det förvaltningens uppfattning att en konkurrensutsättning av jobbtorgen troligtvis är möjlig men kräver en del anpassningar i stadens nuvarande arbetssätt. Forskningen kring konkurrensutsättande av

arbetsmarknadsinsatser är dock fortfarande relativt begränsad och den som finns att tillgå talar inget entydigt språk för huruvida konkurrens på arbetsmarknadsområdet ger bättre resultat än verksamhet bedriven av offentliga aktörer.

En konkurrensutsättning sker ofta i syfte att förbättra verksamhetens resultat. I många fall kan en resultatförbättring också uppnås genom en utveckling av den egna verksamheten. Ett utvecklingsarbete pågår i nuläget inom Jobbtorg Stockholms organisation i syfte att utveckla uppdrag och målgrupper efter aktuella behov.

Målgruppen för jobbtorgen har de senaste åren förändrats från en relativt bred grupp försörjningsstödstagare, arbetslösa utifrån strukturella orsaker till en mindre grupp försörjningsstödstagare med en mer komplex problematik som kräver mer stöd för att kunna gå till ett arbete. Arbetet med denna målgrupp, med stort behov av stöd och kontinuitet, förenklas av att alla professioner och insatser finns samlade inom ramen för jobbtorgen.

Med den målgruppsförskjutning som skett på jobbtorgen har andelen externa utförare minskat inom verksamheten. Aspiranterna har idag en mer komplex problematik som ställer högre krav på både mer omfattande och längre insatser från såväl externa utförare som egen regi.

Förslaget att konkurrensutsätta Jobbtorg Stockholm skulle sannolikt påverka den samverkan som jobbtorgen till stor del karaktäriseras av idag, en samverkan som bygger på långsiktighet och kontinuitet. Samverkan sker dels internt inom förvaltningen, men även med stadsdelsförvaltningarnas försörjningsstöd, vuxenutbildningen, arbetsförmedlingen, FINSAM, psykiatrin och arbetsgivare inom staden och externt

En tydlig politisk målsättning när ansvaret för arbetsmarknadsinsatserna flyttades från stadsdelsförvaltningarna till jobbtorgen var att samma typ av handläggningsrutiner och aktiveringsinsatser skulle gälla för alla arbetslösa försörjningsstödstagare i Stockholms stad.

En försvårande omständighet vid ett konkurrensutsättande av hela jobbtorgsverksamheten är den bedömning och utredning som görs enligt socialtjänstlagen. Dessa uppgifter skulle fortsatt behöva göras av staden och kan inte läggas ut på externa utförare. En jämförelse kan göras med Arbetsförmedlingen som valt en modell där

myndigheten gör bedömningar och utredning medan exempelvis coachningsinsatser ofta är upphandlade.

Efter en samlad bedömning av Jobbtorg Stockholms uppdrag är det förvaltningens uppfattning att en konkurrensutsättning troligtvis är möjlig utifrån jobbtorgens uppdrag. En eventuell konkurrensutsättning och införande av jobbpeng bör dock föregås av en omfattande utredning av bland annat syfte, utformning och eventuella konsekvenser för exempelvis samverkan, likabehandlingsprincipen och socialtjänstens myndighetsutövning.

Förslag 15. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att inrätta en entreprenörshub för nyanlända enligt vad som föreslås i denna motion.

Inom ramen för stadens hållbarhetskommision pågår ett utredningsarbete med att se över möjligheterna att underlätta för nyanlända att starta och driva företag. Ett antal förslag på insatser kommer inom kort att presenteras. Arbetet bedrivs i nära samarbete med Stockholm Business Region. Förvaltningen ansvarar för kommissionens rapporter kring arbete och försörjning och där har skillnaderna i möjligheten att starta företag observerats. Nyanlända behöver erbjudas insatser där de kan förberedas och rustas för att bättre kunna ta del av och tillgodogöra sig det befintliga företagsfrämjande stödsystemet i Stockholm. Både Nacka och Malmö har arbetat med liknande koncept som visat sig ge goda resultat.

Stockholms stad har även tillsammans med Start-Up Stockholm lämnat in en ansökan till Europeiska Socialfonden (ESF) kring ett projekt där nyanlända som en del av sfi kan delta i en nio veckors intensiv process där de kan utveckla sina idéer kring eget företagande. Detta företagande kan vara socialt, ideellt eller vinstdrivande. Processen kommer att erbjuda stöd till nyanlända in i företagsvärlden och efter avslutad process slussa personerna vidare till företagsrådgivning i de deltagande kommunerna

Förslag 16. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att utveckla fler samarbeten med näringslivet, där nyanlända kan kombinera språkundervisning med praktik.

Samverkan och samarbete med näringslivet är en viktig del av arbetsmarknadsförvaltningens arbete och sker i stor utsträckning både inom vuxenutbildning och inom ramen för jobbtorgens verksamhet.

Verksamheten har ett mycket tydligt uppdrag att utöka och utveckla både möjligheten att kombinera sfi och yrkeskurser inom staden,

samt satsningen på *yrkesutbildning med integrerad språkutbildning för invandrare* (yfi), som kombinerar sfi med utbildning mot ett bristyrke. Planeringen av yrkesinriktningar görs med stadens framtida rekryteringsbehov i åtanke. Det går idag att kombinera sfi-studier i Stockholms stad med arbete eller andra studier.

Det står idag tydligt i avtalen med de externa utbildningsanordnarna att de ska arbeta aktivt för att ordna praktik under sfi. Anordnarna får dessutom full betalning, vilket ger dem goda förutsättningar att ha kontakt med arbetsplatserna och följa upp praktiken.

Förslag 17. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att, i enligt vad som föreslås i denna motion, se över möjligheten att starta ett tvåårigt program, likt den australiensiska modellen, för utrikes födda med låga förkunskaper.

Arbetsmarknadsförvaltningen är i grunden positiv till en modell liknande den som föreslås. Idag har arbetsförmedlingen det inledande ansvaret för målgruppen genom det arbetsmarknads-politiska programmet *etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare* (etableringen). Förslaget ligger helt i linje med det regeringen framför i budgetpropositionen i samband utbildningsplikten, där det betonas att de nyanlända inom etableringen som har låg utbildning ska ha vuxenutbildning på heltid. Skolverket har i uppdrag att se över kursplanerna och kursutbudet på grundläggande nivå. Förvaltningen avser att utreda möjligheten till ett liknande program eller insatser.

Förslag 19. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att införa en tidsbegränsning för hur länge en person är berättigad till svenskundervisning.

Kurser i sfi har inget tydligt start och slutdatum, eleven startar kursen då den har rätt att påbörja utbildningen och avslutar kursen då kunskaperna är fullgoda. Enligt skollagen (2010:800) kan huvudmannen ”besluta att utbildningen på kursen ska upphöra, om eleven saknar förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen eller annars inte gör tillfredsställande framsteg.” Lydelsen innebär att kommunen eller annan huvudman kan (även om det i praktiken är mycket svårt att leda i bevis hos Skolväsendets överklagande-nämnd) avsluta utbildningen för en person under vissa förutsättningar men ger samtidigt inte huvudmannen rätt att införa en generell tidsbegränsning för hur länge en person är berättigad till svenskundervisning.

Stockholms stad har riktleder för hur lång tid en kurs bör ta och progressionen hos eleverna följs regelbundet upp. Där framkommer

det exempelvis om en person behöver mer stödåtgärder för att klara den aktuella kursen. Alla individer har olika förutsättningar och vissa går länge i sfi idag. Ett aktivt arbete har inletts tillsammans med sfi-skolorna att systematiskt följa upp progressionen hos samtliga elever för att snabbt upptäcka de elever som har svårigheter och för att sätta in stöd för dem.

Från årsskiftet 2018 sker förändringar av innehållet i sfi kurs A vilket sannolikt får som konsekvens att tiden för kursen förlängs. Hur denna förändring påverkar den totala studietiden inom sfi återstår att se men förändringen förväntas förenkla övergången till kurs B.

Förslag 20. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att utvidga svenskundervisningen med fler kurser inom arbetsnormer, svensk kultur, arbetsmarknadslagstiftning, skattesystem och praktik.

Det är i stor utsträckning nationella kursplaner styr innehållet inom sfi. Undervisningen är anpassad för att eleverna ska utveckla sin förmåga att använda språket i olika sammanhang och för att de ska ges möjlighet att utveckla sin interkulturella kompetens. Där ingår exempelvis att reflektera över kulturella erfarenheter och jämföra dem med företeelser i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv i Sverige. De teman som exemplifieras i förslaget ingår därför i viss utsträckning i sfi.

De kurser som exemplifieras i motionen (arbetsnormer, svensk kultur, arbetsmarknadslagstiftning, skattesystemet och praktik) ingår i stor utsträckning i samhällsorienteringen som är en del av etableringsprocessen. En del av de elever som går sfi har även tagit del av samhällsorienteringen. Innehållet i samhällsorienteringen är i stor utsträckning en förordningsstyrd fråga. Samhällsorienteringen erbjuds idag av det regiongemensamma kansliet på Centrum för samhällsorientering. Deltagande i sfi och samhällsorienteringen är obligatoriskt för alla nyanlända som får etableringsersättning.

Förslag 21. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att göra samhällsorienteringen obligatorisk för såväl nyanlända som asylsökande och att kursen avslutas med ett kunskapsprov.

Den 1 januari 2018 träder den nya förordningen (2017:820) om *etableringsinsatser för vissa nyanlända* i kraft. Förordningen uttrycker att personer som ingår i etableringen ska ta del av samhällsorientering så snart som möjligt efter det att en individuell handlingsplan har upprättats. Vid deltagande i etableringen är medverkan i samhällsorienteringen obligatoriskt så länge inte

arbetsförmedlingen bedömer att det är arbetsmarknadspolitiskt motiverat att den nyanlände i stället deltar i andra insatser inom etableringen. Vilka konsekvenser denna nya skrivning kommer att få återstår än att se. I nuläget anmäls 90 procent av alla inskrivna inom etableringen till samhällsorienteringen och totalt genomförde 2016 omkring 1 027 personer insatsen (3 285 läns gemensamt). Alla nyanlända från länder utanför EU har rätt till samhällsorientering, även om de inte tillhör etableringen. Sfi-personalen på Vuxenutbildningscentrum och personalen på Centrum för samhällsorientering rekryterar bland gruppen övriga.

Syftet med samhällsorienteringen är att underlätta de nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet. Samhällsorienteringen ska ge en grundläggande förståelse för det svenska samhället och en grund för fortsatt kunskapsinhämtande. Tyngdpunkten ska ligga på den praktiska aspekten av att leva i Sverige. Som samhällsorienteringen är utformad idag samt i den kommande förordningen finns inget kunskapsprov. Teoretiskt sett skulle den läns gemensamma samhällsorienteringen kunna addera ett moment med ett kunskapsprov, men enligt nuvarande bestämmelser finns ingen möjlighet till sanktioner om en person inte klarar provet. Ett eventuellt prov skulle dock kunna användas i utvärderingssyfte, för att ge en samlad bild av deltagarnas kunskap efter orienteringen. Införandet av ett kunskapsprov behöver beslutas av samtliga deltagande kommuner i länet.

De asylsökande som ännu inte fått uppehållstillstånd och därmed inte ännu deltar i etableringen tar i stor utsträckning del av *Tidiga insatser för asylsökande* (Förordning om länsstyrelsernas uppdrag avseende insatser för asylsökande och vissa nyanlända invandrare SFS 2016:1363) som länsstyrelsen ansvarar för. Enligt förordningen innebär insatserna verksamhet som har till syfte att främja kunskaper i svenska språket, kunskaper om det svenska samhället och den svenska arbetsmarknaden och hälsa. Det är enligt nuvarande bestämmelser först när dessa personer har fått ett uppehållstillstånd som de ingår i etableringen och ges möjlighet att ta del av samhällsorienteringen.

Förslag 22. Arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden ges i uppdrag att införa bestämmelser om att sänka ersättningen för personer som avsiktligt inte deltar i samhällsorienteringen.

De personer som tar del av samhällsorienteringen som ett led i etableringen, får sin ersättning från Försäkringskassan. Staden, genom arbetsmarknadsförvaltningen och socialförvaltningen, styr inte över denna ersättning och kan enbart rapportera huruvida en

person deltar i samhällsorienteringen. Arbetsförmedlingen ansvarar sedan för frågan om en eventuell sänkt ersättning för dem som uteblir från insatser enligt etableringsprogrammet.

Enligt 6 kap 2 § i förordningen (2017:819) om ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser framgår att om personen inte deltagit i insats inom ett arbetsmarknadspolitiskt program likt etableringen kan avstängning från rätten till ersättning ske. I första hand utgår en varning vid uteblivet deltagande eller avvisande av insatsen. Vid upprepad misskötsel sker avstängning från rätten till ersättning. Avstängningstiden är 1 ersättningsdag vid det andra tillfället, 5 ersättningsdagar vid det tredje tillfället, 10 ersättningsdagar vid det fjärde tillfället och 45 ersättningsdagar vid varje ytterligare tillfälle.

Invandrare utanför etableringen som kommer från länder utanför EU har rätt att delta i samhällsorienteringen men det är frivilligt. Det är en fråga för socialnämnden att villkora ett eventuellt försörjningsstöd. Förvaltningen arbetar aktivt för att rekrytera bland denna målgrupp. Information om samhällsorienteringen ges bland annat i samband med sfi-undervisningen.

Förslag 23. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att, med inhämtande av adekvat expertis, förstärka innehållet i samhällsorienteringen med ett tydligt fokus kring hedersrelaterat våld och förtryck som inkluderar kvinnors och barns rättigheter.

Samhällsorienteringen innehåller i stor utsträckning de teman som efterfrågas. I den nya förordningen som träder i kraft den 1 januari 2018 uttrycks att samhällsorienteringen bland annat ska innehålla information om att bo i Sverige, individens rättigheter och skyldigheter, att bilda familj och leva med barn i Sverige samt att vårda sin hälsa i Sverige. Samhällsorienteringen bygger i stor utsträckning på deltagarnas delaktighet genom dialog och reflektion. Frågor om jämställdhet, heder, kvinnor och barns rättigheter och liknande är teman som kontinuerligt lyfts för diskussion.

Det finns möjlighet att addera och förstärka samhällsorienteringen med fler moment eller utbildningstillfällen utifrån deltagarna eller de lokala förutsättningarna. Detta har gjorts genom att länet, i likhet med många andra kommuner i landet, utifrån målgruppens behov gemensamt har enats om att lägga till 12 timmar hälsa (migration och hälsa, levnadsvanor). Då centrum för samhällsorientering är ett regiongemensamt kansli krävs det att samtliga deltagande

kommuner i länet accepterar om en eventuell förändring av kursen ska genomföras.

Arbetsmarknadsnämnden föreslås hänvisa till detta tjänsteutlåtande som svar på rubricerad remiss.

Bilaga

1. Motion (2017:45) om att minska jobbklyftan i Stockholm genom systematiska insatser för att fler människor ska gå från utanförskap till egen försörjning från Anna König Jerlmyr, m. fl. (M)